

Södertörns Högskola

Institutionen för ekonomi och företagande

Företagsekonomi C, Redovisning

C-uppsats

Höstterminen 2007

Ideella Föreningars nyckeltal

- Studie av 2006 års årsredovisningar i ideella föreningar

Författare: Jesper Svensson 801113
Johan Attersand 740215

Handledare: Ogi Chun

Sammanfattning

Uppsatsens titel:	Ideella Föreningars nyckeltal - Studie av 2006 års årsredovisningar i ideella föreningar
Seminariedatum:	2008-01-14
Ämne/Kurs:	FEK C, Kandidatuppsats i Redovisning
Författare:	Jesper Svensson Johan Attersand
Handledare:	Ogi Chun
Nyckelord:	Ideell förening, årsredovisning, nyckeltal
Syfte:	Syftet med studien är att skapa en större förståelse för användandet av nyckeltal inom svenska ideella föreningar.
Metod:	Kvantitativ metod med kvalitativa inslag.
Slutsats:	Valet av nyckeltal som används i ideella föreningar beror på vilket verksamhetsområde den ideella föreningen befinner sig i. Nyckeltalen i sig har oftast karaktären av att beskriva den verksamhet de ideella föreningarna bedriver.

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Problemformulering	6
1.2.1	Problemdiskussion	6
1.2.2	Problemdefinition	6
1.3	Syfte	7
1.4	Avgränsningar	7
1.5	Studiens fortsatta disposition	8
2	Metod.....	9
2.1	Studien.....	9
2.1.1	Indelning i verksamhetsområden	9
2.1.2	Tidigare studie.....	10
2.1.3	Tävlingen ”Bästa årsredovisningen för den ideella sektorn i Sverige”	11
2.1.4	Studien och det praktiska tillvägagångssättet.....	12
2.1.4.1	Utgångspunkt tidigare uppsats	12
2.1.4.2	Nyckeltal i studien.....	12
2.1.4.3	Skillnader i uppsatserna	14
2.1.4.4	Tillvägagångssätt.....	15
2.2	Positivism	15
2.3	Den kvantitativa utgångspunkten	16
2.4	Induktiv ansats.....	17
2.5	Validitet och Reliabilitet	18
2.6	Källkritik	19
2.7	Bortfall	19
3	Teori.....	20
3.1	Disposition	20
3.2	Agentteorin.....	20
3.3	Ideella föreningar	21
3.3.1	Vad är en ideell föreningar?	22
3.4	Nyckeltal	22
4	Empiri.....	24
4.1	Disposition	24
4.2	Kort beskrivning av organisationerna i studien.....	24
4.3	Redovisning av nyckeltal	28
4.3.1	Aktiespararna	28
4.3.2	Plan Sverige.....	29
4.3.3	Röda Korset.....	30
4.3.4	Barncancerfonden.....	31
4.3.5	Arbetarnas Bildningsförbund (ABF).....	32
4.3.6	Cancerfonden	33
4.3.7	Diakonia	33
4.3.8	Folkets Hus och Parker (FHP)	34
4.3.9	Hoppets Stjärna	34
4.3.10	Hotell och Restaurang Facket (HRF).....	35
4.3.11	Landsorganisationen i Sverige (LO)	35
4.3.12	Riksidrottsförbundet (RF)	36
4.3.13	Riksteatern.....	36
4.3.14	Rädda Barnen	37
4.3.15	SISU	37

4.3.16	SOS - Barnbyar Sverige	38
4.3.17	Svenska Bilsportförbundet (SBF)	38
4.3.18	Svenska Byggnadsarbetareförbundet (Byggnads)	39
4.3.19	Svenska Fotbollsförbundet (SvFF).....	39
4.3.20	Svenska Friidrottsförbundet (SFF).....	40
4.3.21	Svenska Ishockeyförbundet.....	40
4.3.22	Svenska Missionskyrkan	41
4.3.23	Svenska Skidförbundet (SSF)	42
4.3.24	Svenska Travsportens Centralförbund (STC)	42
4.3.25	Svenska Turistföreningen (STF)	43
4.4	Sammanställning	44
5	Resultat.....	45
5.1	Verksamhetsområden	45
5.2	Sammanställning	45
5.3	Tester	46
5.3.1	Chi-två test av resultaten	46
5.3.2	Korrelationskoefficienttest av resultaten.....	46
5.4	Jämförelser	48
5.4.1	Jämförelser av nyckeltal	48
5.4.2	Jämförelse med Lundauppsatsen.....	49
6	Analys och diskussion	50
6.1	Disposition	50
6.2	Studiens slut	50
	Källförteckning.....	53

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Den ideella sektorn i samhället är något som med mycket stor sannolikhet berör oss alla på ett eller annat sätt, vare sig man är medveten om det eller inte. I Sverige finns det ungefär 200 000 ideella föreningar, 52% av oss är engagerade på ett eller annat sätt i ideellt arbete och 25% av svenskarna har någon form av styrelseuppdrag i en ideell förening. Närmare 150 000 personer är anställda inom någon form av ideell förening. Sektorn omsätter cirka 140 miljarder kronor, vilket utgör nästan 6% av Sveriges BNP.¹

Beaktas sedan alla de människor som någon gång har utövat idrott, spelat spel i någon form av förening eller arbetat på en arbetsplats som påverkats av kollektivavtal, oavsett statusen gällande den egna anslutningen till fackföreningen, går det att se den ideella sektorns genomsyrande av hela samhället och dess invånare. Även alla de ekonomiska medel vilka lämnar Sverige via olika hjälporganisationer i försök att göra världen till en drägligare plats att leva på eller kanske till och med göra den långsiktigt bättre, pekar på vikten av ideella föreningars närvaro i samhället. Det är till stor del de ideella föreningarna som står som ansvariga och som vi ger vårt förtroende när det till exempel gäller katastrofhjälp i olika delar av världen.

Ideella föreningar står oss alltså väldigt nära dels i bidragandet till vårt eget välbefinnande i skapandet av en social gemenskap och dels i verkandet för större värden som demokratiska och nytänkande roller i världen.²

Den ideella sektorn är inte bara en stor del av vårt samhälle utan den har också en väldigt stor omfattning och verkar inom vitt skilda områden.

Men hur vet vi att detta sköts på ett sätt som vi bidragsgivare och medlemmar i dessa organisationer kan stå för? Vanliga vinstdrivande företag redovisar till stor del sina åtaganden genom en lagstiftad årsredovisning. Detta är något som också går att se inom den ideella sektorn. Det har dock inte gjorts särskilt många undersökningar på hur detta faktiskt fungerar, varken teoretiska eller praktiska betraktelser. Det bör därför finnas ett intresse av att se hur redovisningen sköts och på så vis ge samhället och dess medborgare möjlighet till insyn i något som påverkar de flestas liv på ett eller annat sätt.

¹ Charity Raiting, www.charityrating.org/om_ideella.html, 2007-12-07

² Charity Raiting, www.charityrating.org/om_ideella_fran.html, 2007-12-07

1.2 Problemformulering

Som vi har påpekat ovan är den ideella delen av samhällssektorn en stor del av samhället. Eftersom denna sektor på olika sätt, dels från staten och dels från privatpersoner och andra organisationer, får en hel del bidrag i rena ekonomiska medel borde det vara intressant att veta hur dessa medel används och hur de kommer till organisationerna. Samhället har påvisat att ett sådant intresse finns i och med de lagar, vilka började verka från 2001, rörande vissa ideella föreningar som måste presentera en årsredovisning.³

Här finns alltså en möjlighet till intressanta frågor kring hur ideella föreningar förmedlar sin verksamhet till omvärlden.

1.2.1 Problemdiskussion

Ett sätt information kan förmedlas på är genom de årsredovisningar som lämnas ut av olika organisationer. Ett sätt att uttrycka detta är genom siffror, vanligtvis genom så kallade nyckeltal. Nyckeltal används ofta, som ett hjälpmedel bland flera, för att kontrollera om en verksamhet är på rätt väg och om den fungerar på avsett sätt.⁴ Övergripande sett är det tal ”vi” intresserar oss för i verksamheten⁵. Nyckeltal är lite speciella eftersom de kan vara väldigt olika och det är den person som skriver dem som själv avgör vad som är av intresse och vad som ska presenteras genom användandet av nyckeltal.

Nyckeltal inom ideella föreningar är ett ämne som inte har studerats särskilt ingående hittills. Det finns också anledning att tro att de skiljer sig från privata företags normala nyckeltal. Verksamheter som ska vinstmaximera ägarnas ekonomiska intressen och organisationer som har andra mål med sin verksamhet, skiljer sig trots allt på en hel del punkter. Vi vill därför ta reda på hur man inom svenska ideella föreningar använder sig av nyckeltal.

1.2.2 Problemdefinition

Vi vill undersöka användandet av nyckeltal inom svenska ideella föreningars årsredovisning. Detta är dock ett väldigt brett ämnet som det troligtvis inte går att undersöka övergripande på

³ FARs Samlingsvolym. FAR FÖRLAG AB, 2005, s. 263

⁴ B. Catasús, J-E Gröjer, O. Högberg & A. Johrén, *Boken om nyckeltal*. Liber Ekonomi, 2002, s.i

⁵ *ibid*, s. 2

ett tillfredställande sätt. En studie av denna kaliber bör plocka ut delar av ämnet för att på så sätt börja nysta upp den stora komplexa frågeställningen. Därför används följande tre frågor.

- I vilken utsträckning fokuserar nyckeltalen på olika områden?
- Finns det skillnad i användandet av nyckeltal beroende på verksamhet?
- Har det skett någon utveckling kring redovisningen av nyckeltal för ideella föreningar sedan 2001?

Just år 2001 är intressant, som tidigare påpekats, eftersom en lag kring just detta ämne då togs i kraft.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att skapa en större förståelse för användandet av nyckeltal inom svenska ideella föreningar.

1.4 Avgränsningar

Denna studie granskar ideella föreningar som verkar i Sverige och lämnar ut offentliga årsredovisningar. De årsredovisningar som granskas är gjorda under 2006. Alltså de mest aktuella vid tidpunkten för studiens början. Med årsredovisningar menar vi genomgående i hela studien både verksamhetsberättelser och de faktiska årsredovisningarna.

Redovisning skapas i huvudsak för att förmedla information till intressenterna. Att studien är avgränsad till ideella föreningar i Sverige beror på att delar av samhället så som lagstiftning, utbildningsnivå och kultur skiljer sig åt länder emellan. Förhållanden som dessa påverkar hur redovisningen ser ut och i och med att förutsättningarna skiljer sig åt har många länder olika sorters redovisning.⁶ En undersökning likt denna men med en internationell grund, skulle troligtvis göra att den inte blev generaliserbar. Nyttan av en sådan studie skulle bli extremt liten.

Däremot skulle det finnas en möjlighet att undersöka föreningar som inte lämnar ut offentliga årsredovisningar. Detta skulle dock vrida perspektivet från *information för allmänheten* till *information för föreningarna själva*.

⁶ R. Schroeder, M. Clark & J. Cathey, *Financial Accounting Theory and Analysis*. Wiley, 2005, s. 70

1.5 Studiens fortsatta disposition

Kapitel två innehåller den metod som valts för att genomföra studien på bästa sätt. Detta inkluderar det faktiska tillvägagångssättet och de grundläggande metodologiska tillämpningar vi gjort.

Kapitel tre går igenom agentteorin vilken är den teoretiska grunden för studien. I detta teorikapitel finns även en genomgång av vad ideella föreningar och nyckeltal är för något, för att läsaren lättare ska förstå hur dessa koncept används i studien.

Kapitel fyra går igenom organisationerna som har legat till grund för studien och deras verksamhet. Detta för att vi ska kunna placera dem i olika verksamhetskategorier. Även den empiriska mattan av underlaget presenteras här genom en beskrivning av de olika organisationernas användande av nyckeltal. En sammanställning av ett par av organisationernas nyckeltal finns också med i detta kapitel för att förtydliga hur vi delat in nyckeltalen i olika kategorier.

Kapitel fem går igenom resultaten av empirin. Visar hur föreningarna delas in i verksamhetsområden, sambandsuträkningar presenteras och även tolkningar och jämförelser av empirin genomförs.

I sista kapitlet analyseras och diskuteras resultaten i studien. De tre frågor som studien ställer går igenom var för sig. Dels presenteras vad som fanns att finna och dels förs det en allmän diskussion om varför det ser ut som det gör.

2 Metod

2.1 Studien

Då vårt syfte med studien är att undersöka ideella föreningars användande av nyckeltal i sina årsredovisningar har vi valt att fokusera vår undersökning på de föreningar som tycks arbeta aktivt med sin redovisning. Tanken är att de bör ligga långt fram i fältet bland ideella föreningars årsredovisningar.

Vi har valt den utgångspunkten eftersom vår uppfattning kring redovisning är att standarden för redovisning sätts av de aktiva val som görs inom olika branscher då området är oreglerat. Då många nuvarande principer och praktiska tillvägagångssätt inom redovisning har en pragmatisk utgångspunkt, finns det anledning att tro att de stora och aktiva föreningarna, som fått någon form av god resumé, bör kunna vara de som kommer att vara med och påverka den kommande standarden för hur nyckeltal kommer att användas i den närmsta framtiden. Det är inte ovanligt att redovisningsprofessionen får erkänna att formen för den praktiska redovisningen ibland beror på inarbetad tradition. Arbetet kring detta område, som görs idag och har gjorts tidigare, kommer troligtvis att lägga grunden för hur framtidens redovisning kommer att yppa sig. Vilket dock kan ses som otillfredsställande i många fall.⁷

Därför finns ett intresse att beakta spjutspetsarna på fältet och vad de idag har för slags standard inom nämnda område. Naturligtvis finns det inom redovisningsområdet yttre aktiva krafter som sätter olika standard och krav med rena normativa utgångspunkter vilka kanske kommer att kunna påverka framtidens redovisning inom vårt vetenskapliga fält. Exempel på detta är om en ny förordning eller lag stiftas. Dock är det en helt annan sorts studie som skulle kräva både ett annat upplägg och en annan empiri.

2.1.1 Indelning i verksamhetsområden

Ideella föreningar har väldigt olika målsättningar och sätt att genomföra sin verksamhet på. Av detta borde följa, i enlighet med agentteorin (berörs vidare i avsnitt 3.2), att det finns olika behov av hur de redovisar. En ideell intresseförening som driver näringsverksamhet har troligtvis andra intressenter än en förening som bedriver ren bidragsverksamhet baserad på

⁷ Schroeder, Clark & Cathey. s. 103

insamlade medel från omvärlden. Vi behöver därför dela in olika föreningar i olika verksamhetsområden för att kunna undersöka om så är fallet.

Följande verksamhetsområden har de undersökta föreningarna delats in i:

- Ekonomiska intresseföreningar – ekonomiska intressen för vissa grupper människor eller de egna medlemmarna tas tillvara.
- Insamlingsorganisationer – insamling av medel för något ändamål.
- Idrottsföreningar – organisering av idrott.
- Kultur – verksamhet inom kulturområdet (bortsett från idrott).
- Utbildning – utbildningsinriktade.
- Religiösa – religiösa organisationer.

Denna indelning har gjorts då huvudverksamheterna i föreningarna skiljer sig så pass mycket åt att de inte går att jämföra dem med varandra. Gränsdragningarna kan troligtvis göras vid andra parametrar, dock har vi försökt att, utefter de organisationer som vi betraktat, dela in dem på ett tydligt sätt. Oavsett om detta rent teoretiskt är det bästa sättet eller inte att göra uppdelningarna på, bör de kunna göra det möjligt för vår studie att se om det finns skillnader mellan olika verksamheters informationsspridning till deras intressenter. Vilket är en del av syftet med studien.

2.1.2 Tidigare studie

”Nyckeltal i ideella föreningar – *En studie av tio årsredovisningar samt en fallstudie av Cancerfonden*” av Gabriella Hurtig, Helena Josefsson och Caroline Jönsson (Lundauppsatsen). Lundauppsatsen är en magisteruppsats i redovisning från Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet skriven vårterminen 2003. Den tar upp nyckeltal i ideella föreningar genom att göra en studie av tio stycken årsredovisningar och en djupare fallstudie av Cancerfondens Balanced Scorecard. Det är specifikt delen kring de tio årsredovisningarna från 2001 som använts som grund för att ge oss en möjlighet att jämföra över tid.

De har i sin studie visat att nyckeltal används i stor utsträckning i årsredovisningar inom den ideella sektorn, dock är det nyckeltal som inte är tänkta som traditionella nyckeltal. Övergripande har de kommit fram till att de verksamhetsspecifika nyckeltalen är de absolut

flesta.⁸ Lundauppsatsen har dock ett väldigt begränsat antal undersökta objekt. Det finns alltså en god anledning att titta närmare på ämnet.

2.1.3 Tävlingen ”Bästa årsredovisningen för den ideella sektorn i Sverige”

Öhrlings PricewaterhouseCoopers och Swedbanks tävling för att utse de bästa årsredovisningarna inom den ideella sektorn läggs som grund för empirin i denna undersökning. De ideella föreningar som skickar in sitt bidrag och medverkar i denna tävling, bör ha intresse av att skapa en god redovisning och de bör ligga långt framme i hur redovisning inom den ideella sektorn bedrivs.

Att välja denna tävling som underlag för denna studie ger också en möjlighet att begränsa ämnet på ett överskådligt sätt, utan att minska kvaliteten på det undersökta materialet. Andra sätt att begränsa undersökningen skulle mycket väl kunna leda till en uppsjö av mindre allsidiga och för oss intetsägande årsredovisningar. Detta eftersom det enkelt går att föreställa sig att många ideella föreningar av olika storlekar inte har något krav på sig att lämna information i sina årsredovisningar kring de ideella målen eller göra sådana redovisningar överhuvudtaget. Idrottsföreningar till exempel lämnar in årsredovisningar till länsstyrelsen för att söka ”bingopengar”. Här finns således endast ett intresse av att redovisa att föreningens ekonomi sköts på ett sätt som är godtagbart för att kunna söka dessa pengar.⁹

I och med att denna begränsning ligger nära Lundauppsatsen, ger det också en möjlighet att studera och erfara om det har skett någon utveckling inom den ideella sektorn de senaste fem åren.

Vi kommer att använda 2006 års årsredovisningar från de organisationer som har kommit bland de tio bästa i tävlingen sedan starten 2002 fram till 2006. Dessa organisationer har fått någon form av kvalitetsstämpel för sitt arbete inom detta område och borde i och med det relativt väl representera hur den ideella sektorn ser på redovisningen av sin verksamhet. Ansträngningar mot att göra en god redovisning bör finnas där vilket leder till att denna uppsats har goda förutsättningar att påvisa, med en positivistiskhållning, hur den faktiska verkligheten ser ut och var strävandet inom denna sektor befinner sig.

⁸ G. Hurtig, H. Josefsson & C. Jönsson, *Nyckeltal i ideella föreningar – En studie av tio årsredovisningar samt en fallstudie av Cancerfonden*. Lunds Universitet, 2003 s.92

⁹ Lena Särland, Länsstyrelsen Stockholms Län, 2007-11-01

2.1.4 Studien och det praktiska tillvägagångssättet

2.1.4.1 Utgångspunkt tidigare uppsats

För att kunna analysera problemet över tid använder vi oss av Lundauppsatsen. Vi har därför valt att lägga vårt metodupplägg ganska nära denna för att kunna ge en ordentlig möjlighet att jämföra empirin och se om det skett någon utveckling. Dock har vi ansett att det måste göras en del förändringar men trots det kommer vårt upplägg att ligga tillräckligt nära den tidigare studiens metod för att skapa förutsättningar för jämförande av studierna.

Skillnaderna på uppsatsernas metod kommer att presenteras i ett eget stycke nedan.

2.1.4.2 Nyckeltal i studien

Nyckeltalen i den här studien tolkas efter en bred definition. Detta för att göra det möjligt att på ett bra sätt tillämpa dem på ideella föreningar.

Vi har utgått från tre kriterier, samma som Lundauppsatsen, för vad som i denna studie kommer att betraktas som nyckeltal. Alla tre måste vara uppfyllda.

- Uttryck i siffror, belopp och kvantiteter
- Kan användas som målsättning att öka alternativt minska
- Kan användas för jämförelse, över tid eller mellan organisationer

Även om inte direkta siffror är utsatta har vi, liksom Lundauppsatsen, betraktat det som ett nyckeltal om begreppet i fråga till exempel är angivet som högt, lågt, har minskat eller har ökat.

Vi har alltså använt oss av samma förhållningssätt som Lundauppsatsen vilket ger oss en god möjlighet att jämföra fenomenet över tid.

Det finns dock situationer där ett nyckeltal inte har räknats eftersom vi anser att det på ett eller annat sätt skulle snedfördela resultatet till en överdriven hög kvantitet av dessa tal. Det gäller ofta situationer vid upprepning.

Här under redogörs dessa undantag:

När det i årsredovisningarna har använts uppdelningar i nyckeltal som beskriver ett förhållande har de räknats som endast ett nyckeltal. Exempel på detta är redovisningen av

kategorier av medlemmar utifrån det totala antalet medlemmar eller olika medlemsavgifter inom föreningen. Följande står i Svenska Turistföreningens årsredovisning: ”År 2006 hade STF 301 546 medlemmar ... Antalet vuxna medlemmar uppgick till 244 147, antalet ungdomar var 32 062 och antalet barn 25 337”¹⁰

I det här fallet har vi alltså två nyckeltal. Antalet medlemmar totalt och uppdelningen av medlemmar.

Upprepningar och delar i berättelserna som är artiklar med intervjufokus har också valts bort, de sistnämnda har vi valt att inte betrakta som en del av organisationens redovisning. När det inte framgår naturligt att det finns en vilja att öka eller minska den uttryckta kvantiteten finns det heller ingen anledning att betrakta det som ett nyckeltal efter denna studies definition. Exempel på det är antal lag i fotbollsallsvenskan.

Det är även endast de kvantiteter som hör till verksamheten, antingen den egna eller i stora drag, som har räknats in. Alltså inte beskrivningar av hur det har gått för enskilda medlemmar och liknande.

Enskilda väldigt speciella händelser som påverkar vårt resultat starkt åt något håll har också valts bort. Detta på grund av att sådana händelser kan ge en onormal svängning åt något håll. Även dotterbolags och stiftelsers förvaltningsberättelser som är redovisade i årsredovisningen väljs bort. Detta för att alla inte verkar redovisa dessa, men även för att de skulle utgöra en drastisk ökning av nyckeltal som egentligen inte speglar resten av rapporten.

De nyckeltal som har identifierats i årsredovisningarna har sedan delats in i tre olika kategorier. Detta för att, på ett bättre och överskådligare sätt, kunna se vilken sorts nyckeltal som används inom årsredovisningar av denna typ och likaså om det finns en skillnad på olika årsredovisningar beroende på inom vilket ideellt område organisationens verksamhet befinner sig.

Kategorierna är följande:

Traditionella nyckeltal: De nyckeltal som företag ofta använder sig av räknas inom denna kategorin. Alltså de som av tradition brukar ses som nyckeltal. Ofta är det kvoter av olika slag, till exempel räntabilitet, soliditet, poster tagna från resultat- och balansräkningen.

¹⁰ Svenska Turistföreningen, *Årsredovisning*, 2006. s. 5

Nyckeltal generella för ideella föreningar: Inom denna kategori har vi placerat de nyckeltal som inte är vanliga inom näringslivet. Däremot finns det möjlighet att jämföra dem mellan olika ideella organisationer. Ett par exempel är antalet medlemmar, träffar/utbildningar /konferenser samt data som handlar om föreningstidningen.

Inom detta faller även alla nyckeltal som beskriver insamlade medel samt de resurser som givits till andra organisationer för att målen med den ideella föreningens verksamhet ska nås.

Verksamhetsspecifika nyckeltal: Nyckeltal som beskriver verksamhet som endast lämpar sig för jämförelser med liknande verksamheter. Med verksamhet syftar vi på inom vilken form av verksamhetssfär föreningen befinner sig. Olika idrottsförbund har till exempel en väldigt lik verksamhet trots att de inriktar sig på olika sporter. Här ingår även de medel som organisationen lägger på att förverkliga sina mål.

En viktig skillnad mellan **nyckeltal generella för ideella föreningar** och **verksamhetsspecifika nyckeltal** som kan kännas lite vag, är när det gäller resurser som används för att förverkliga mål. Frågan är om de tillhör de den ena eller andra kategorin av nyckeltal. Skillnaden är dock tydlig. Till den första kategorin läggs nyckeltalen om den ideella föreningen ger pengar till andra som sedan sköter den faktiska verksamheten på ett fritt sätt, till exempel bidrag till organisationer verksamma i tredje världen. Till den andra kategorin hör de nyckeltal som beskriver de resurser som går direkt till någon verksamhet, exempelvis är pengar som ges till forskare för forskning kring organisationens ändamål eller byggandet av egna stugbyar där föreningen har aktiviteter.

2.1.4.3 Skillnader i uppsatserna

Vår studie och Lundauppsatsen skiljer sig en del vad gäller kategorin **nyckeltal generella för ideella föreningar**. Till skillnad från Lundauppsatsen har vi här även inkluderat insamlade medel. Detta då vi anser att det är något allmängiltigt för ideella föreningar att de ofta får medel från utomstående parter för att förverkliga sina målsättningar. Det blir alltså intressantare att lägga dessa nyckeltal i denna kategori för att kunna göra möjliga jämförelser mellan olika ideella föreningar.

Inom kategorin **verksamhetsspecifika nyckeltal** skiljer sig de båda uppsatserna också en del åt. Vi definierar verksamhet med vad organisationerna gör. Alltså inom vilket område de befinner sig och de nyckeltal som kan härledas inom detta område presenteras som verksamhetsspecifika. Vi uppfattar att Lundauppsatsen har använt sig av definitionen verksamhet som allt organisationen gör. Problemet med den utgångspunkten, anser vi, är att väldigt mycket som kan jämföras mellan olika organisationer försvinner.

Det är, enligt oss, viktigare att se vad som skiljer olika områden av verksamheter åt inom den ideella sektorn än vad som skiljer mellan olika organisationer. Lundauppsatsen har till exempel lagt in bidrag och insamlade medel under verksamhet tillsammans med mer extremt specifika delar av en organisations verksamhet, som till exempel antal kallblodsston som betäcks i Norge ur Svenska Travsportens Centralförbunds årsredovisning.

Vi anser att bidrag till och från ideella föreningar är något specifikt för hela den ideella sektorn och bör därför jämföras mellan alla organisationer. Nyckeltal som berör verksamheter som är väldigt specifika för en organisation bör endast jämföras med organisationer som har en liknande verksamhetsinriktning.

2.1.4.4 Tillvägagångssätt

Arbetet med genomgången av årsredovisningarna har sin utgångspunkt i att identifiera allt som vi har definierat som nyckeltal och kategorisera dessa. Det har skett genom markeringar i marginalen med olika bokstäver, beroende på vilken kategori av nyckeltal det är.

2.2 Positivism

Det finns i grunden två sätt att angripa ett vetenskapligt problem. Det normativa och det positiva (deskriptiva). Den normativa utgångspunkten är teorier om hur verkligheten bör vara medan den deskriptiva utgångspunkten istället är teorier om hur verkligheten faktiskt är.¹¹ Målet med redovisningsteori är att ge en uppsättning principer och förhållanden för att förklara de observerade sätten som används för att redovisa och även för att kunna förutsäga oobserverade utövanden av redovisning. Det betyder i princip att redovisningsteorin ska klara av att både förklara varför olika organisationer använder sig av vissa sätt att redovisa och även

¹¹U. Bjereld, M. Demker & J. Hinnfors, *Varför Vetenskap?* Studentlitteratur, 2002, s.74

kunna förutsäga attributen av en organisation som väljer olika former av redovisningsmetoder.¹² Redovisningsteorin har utvecklats på ett pragmatiskt sätt. Det innebär att om till exempel en metod har använts av ett stort antal redovisare för att lösa ett uppkommet behov anses det sättet vara ett godkänt sätt att redovisa på.¹³ Enligt Schroeder och hans medförfattare i boken *Financial Accounting Theory and Analysis* (2005) används positivistisk teori för att existerande teorier inte fullt ut kan förklarar redovisningens praktik. Dock påpekar de att den extrema spridningen av olika former av redovisning har gjort det mycket svårt att skapa en god deskriptiv bild av redovisningen.¹⁴

Detta ger en god förklaring på det metod val som använts i denna studie. Dels finns det inga bestämda regler för hur nyckeltal inom ideella föreningar ska redovisas, dels finns det, vad vi vet, inte någon direkt forskning om hur det ser ut eller hur det bör vara inom detta spektrum av redovisning. Därav finns det ett starkt intresse att betrakta ämnet med en positivistisk utgångspunkt. För att kunna skapa förståelse och inte minst göra det möjligt att förbättra denna form av redovisning, finns det en stark tradition inom redovisningsteorin att betrakta hur de som står inför problemet tar sig an det. Den här utgångspunkten gör det möjligt för oss att beskriva ett intressant område och samtidigt skapa en möjlighet för förståelse samt vidare skapar förutsättningar för att kunna förbättra användandet av nyckeltal inom den undersökta sektorn.

2.3 Den kvantitativa utgångspunkten

I denna studie används en kvantitativ ansats för att kunna besvara det uppställda problemet. I och med att undersökningen söker efter att ta reda på kvantiteter av nyckeltal på olika sätt blir det en naturlig process. Nedan reflekterar vi över vissa utgångspunkter kring dessa begrepp relaterade till studien för att försöka klargöra varför en kvantitativ ansats har valts och även för att ge motiveringar till hur olika delar av metoden har bearbetats fram.

Används det siffror rör det sig om kvantiteter. Det behöver dock inte vara siffror i begränsad betydelse. Jan Trost är av åsikten att vid användandet av ord som längre, fler eller mer då handlar det om en kvantitativ undersökning¹⁵. Vilket också är utgångspunkten för denna

¹² Schroeder, Clark & Cathey. s. 2

¹³ *ibid*, s. 113

¹⁴ *ibid*, s. 113

¹⁵ J. Trost, *Enkätboken*, Studentlitteratur, 2007, s. 18

studie. Nyckeltalen har, som vi tidigare beskrivit, räknats både när det är siffror som presenterats och när det finns löpande text som vi valt att tolka som kvantiteter.

Ett inslag som måste beaktas vid en kvantitativ forskningsansats är att ju fler enheter som ingår i studien desto större generaliserbarhet finns det¹⁶. För att få en god statistisk tillförlitlighet måste storleken vara väl avvägd gentemot den undersökta populationen.

Kvantitativa metoder används ofta för att kunna hitta samband mellan olika kategorier av företeelser.¹⁷

Detta förhållningssätt gällande kvantitativa studier påverkar studiens validitet till stor del. Mer om det kommer att tas upp i avsnittet om validiteten för studien.

Kvalitativa metoder är egentligen de angreppssätt vid en vetenskaplig undersökning som inte är kvantitativa.¹⁸ Dock har all kvalitativ forskning inslag av kvantitativa metoder, vare sig forskaren vill det eller ej.¹⁹ Kvalitativ data har också karaktären av att alltid vara produkten av en tolkningsprocess. Detta leder vidare till att forskaren påverkar hur slutgiltiga data produceras och tolkas. Det är generellt vedertaget att forskarens ”jag” oundvikligen utgör en viktig del i analysen och ska därmed beaktas som en del i forskningsprocessen.²⁰

Tar man hänsyn till hur studien är genomförd enligt ovanstående stycke står det klart att den har en väldigt stark utgångspunkt i en kvantitativ metod, dock finns det vissa kvalitativa inslag. Vi har i studien själva valt vad vi tolkar som nyckeltal.

Det är till slut det enskilda forskningsproblemet som avgör var man lägger betoningen mellan det två olika angreppssätten.²¹

Vi har alltså gjort bedömningen att en metod med huvudsakligen kvantitativa inslag ger oss den bästa möjligheten att besvara problemet.

2.4 Induktiv ansats

Används empirisk forskning som grund för teoriutveckling kan det ske genom användandet av deduktion eller induktion. Deduktion är att från en teori, genom logiska härledning, ta sig fram till en testbar hypotes. En falsifiering av hypotesen innebär att teorin måste omvärderas.

¹⁶ M. Denscombe, *Forskningshandboken*, Studentlitteratur, 2000, s. 205

¹⁷ Bjereld, Demker och Hinnfors. s. 114

¹⁸ *ibid.* s. 114

¹⁹ *ibid.* s. 115

²⁰ Denscombe. s. 244

²¹ Bjereld, Demker och Hinnfors. s. 115

Om falsifiering inte är fallet innebär det en starkare tilltro till teorins förklaringskraft.²² Alltså, man utgår från teorin och tittar sedan på verkligheten.

Induktion väljer i princip den andra vägen. Teoriutvecklingen börjar istället med att titta på empirin.²³ Vägen går därmed från verkligheten till teorin.

Denna studie bygger i grunden på en induktiv ansats. Utgångspunkten är att studera befintligt material, i detta sammanhang årsredovisningar, för att försöka skapa en förståelse för ämnet. För att ett induktivt angreppssätt ska kunna bli väl accepterat krävs det att återkommande samband sker då induktion bara ger en viss sannolikhet i förhållandet till teorin.²⁴ Det här är något som kommer att påverka studien väldigt mycket.

2.5 Validitet och Reliabilitet

En studie har en hög validitet om den mäter det den avser att mäta²⁵. Studien har inga sådana mätproblem eftersom beskrivning av nyckeltal i den operationella delen fungerar väl med de teoretiska tankarna kring nyckeltal. Problem som uppstår kring denna fråga är dock hur generaliserbar undersökningen är. Det hade varit välkommet om fler ideella föreningar hade undersökts.

Reliabilitet handlar om hur mätningen i en studie är genomförd²⁶. Ett positivt tecken kring reliabiliteten i denna studie är att den upprepar delar i en tidigare genomförd studie i ämnet. Dessutom visar det sig att resultaten är väldigt lika de båda studierna emellan. Dock kan det finnas vissa problem med det praktiska genomförandet, mycket tolkande av nyckeltal måste göras av den som genomför studien. Det finns en risk för att ”jaget” hos forskaren påverkar resultatet i och med att det uppstår tolkningsproblem. I och med att det finns utförliga beskrivningar av vad som ska mätas och hur detta ska ske bör det ge en viss tillförlitlighet i tolkningarna. Mängden räknade nyckeltal och de starka samband som påvisas innebär att om ett par blir fel bör de inte påverka studien i allt för stor utsträckning. Att studien har genomförts under en gemensam diskussion mellan två personer bör dock minska chansen till slarv eller tillfälliga feltolkningar. Det är dock svårt att helt gardera sig mot möjliga misstag i

²² Bjereld, Demker och Hinnfors. s.88

²³ ibid. s.89

²⁴ ibid. s.90

²⁵ R. Ejvegår, *Vetenskaplig metod*. Studentlitteratur, 1993, s. 69

²⁶ ibid. s. 111

en studie av denna sort. Om någon annan genomför studien finns det, som sagt, en risk att tolkningen ibland blir annorlunda.

2.6 Källkritik

Då studien är baserad på årsredovisningar och vad de visar finns det ingen anledning, med studiens utgångspunkt i tankarna, att förhålla sig kritisk till vår data. Syftet med studien är att granska det som står i årsredovisningarna. Materialet är så att säga svart på vitt. Det som har publicerats är det som har undersökts utan någon direkt tolkning. Kritik som kan framkomma här har endast att göra med att vi har gjort misstag, men det är inte relaterat till det faktiska materialet.

2.7 Bortfall

Empirin skulle grundas på 28 ideella föreningar. Tre av dessa årsredovisningar gick inte att få tag på inom tiden för undersökningens författande. I och med att vi endast fick med en organisation som skulle ha klassats inom ett verksamhetsområde kallat Religiösa används inte detta verksamhetsområde i studien. Vi har trots det valt att använda Svenska Missionskyrkan i vissa uträkningar för att ge ett lite bättre stöd kring de olika sambanden i årsredovisningarna. I och med att de områden som organisationerna delas in i endast innehåller ett fåtal föreningar finns det anledning att tro att dessa bortfall kan ha påverkat undersökningen. Som det kommer att visas var resultaten kring sambanden starka därav att det finns anledning att tänka sig att även bortfallet skulle följt samma mönster som övriga observationer.

3 Teori

3.1 Disposition

Teorikapitlet inleds med att förklara agentteorin och hur den är kopplad till ideella föreningar, därmed vad som gör den intressant för denna studie. Agentteorin finns med eftersom den ger en teoretisk förklaring dels till hur empirin uppstår och dels visar vilken utgångspunkt som används i slutsatsen och diskussionen för att försöka förklara fenomenet nyckeltal i ideella föreningar.

Vidare i detta avsnitt tittar vi närmare på vad en ideell förening och vad ett nyckeltal är. Detta för att läsaren av studien ska förstå grunderna i de olika begreppen som används då de inte är helt enkla, trots att det vardagliga användandet av vissa av begreppen kanske antyder det.

3.2 Agentteorin

Agentteorin är en deskriptiv redovisningsteori som försöker förklara hur redovisning görs och vad redovisningsteorin kommer ifrån. Det grundläggande antagandet är att individer försöker maximera sin egen framtida nytta och att de är väldigt innovativa i sina försök att nå dessa mål. Utgångspunkten i teorin är en relation byggd på överenskommelse mellan två parter, där den ena (agenten) samtycker till att agera för den andra parten (principalen). Ett exempel på det här är styrelsen för ett företag (agenten) och ägarna (principalen). I de här fallen kan det uppstå en konflikt då båda parterna vill maximera sin egen nytta. Agenten kan mycket väl befinna sig i en situation där den egna ökade nyttan står i kontrast till principalens intresse av att nyttomaximera. Konflikten dessa två parter emellan skapar i och med det en möjlig agentkostnad. Alltså: tid och energi läggs ner på att de båda parterna ska kunna kontrollera vem som får ut den största nyttan. Den slutsats som agentteorin drar är att redovisningens månghövdade metoder har utvecklats i strävan att minska dessa kostnader.²⁷

Ur den här studiens synvinkel finns istället perspektivet mellan de ideella föreningarna (agenten) och dess intressenter (principaler). De ideella föreningarna har en verksamhet som

²⁷ Schroeder, Clark & Cathey. s. 114ff

intressenterna på ett eller annat sätt vill stödja och lämnar därför över resurser till dem. Exempel kring det förhållandet kan vara en bidragsorganisation för katastrofhjälp och de personer som vill hjälpa dem som drabbats av katastrofen. I ett sådant fall lämnas eventuellt monetära medel över från principalen till agenten, som samtyckt till att använda dessa för att utföra en viss verksamhet, det vill säga hjälpa de nödställda i detta fall.

I och med de statliga regleringarna från 2001, där vissa ideella föreningar numer måste uppföra en årsredovisning, kan en sådant förhållande konstateras²⁸.

Även kraven på föreningar som innehar 90-konton på visar detta, de måste redovisa hur stor del av de insamlade medel som blir till insamlings- och administrationsutgifter visar på ett sådant förhållande. Blir dessa kostnader, i procent, för höga fräntas organisationen sitt 90-konto.²⁹

3.3 Ideella föreningar

”En arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, i vilka människor organiserar sig och agerar tillsammans för gemensamma intressen.”³⁰

Den ideella sektorn är ett relativt brett område och är en stor del av det svenska samhället. Många av oss är på ett eller annat sätt medlemmar inom denna sektor. Bostadsrättsföreningar, fackföreningar, kyrkor och andra religiösa församlingar är bara ett fåtal av de delar som bygger upp den ideella sektorns sfär. Det stora flertalet människor i samhället har troligtvis någon gång varit aktiva på ett eller annat sätt i en ideell verksamhet. Allt från att ha ridit när man varit ung till att någon gång gå på ett möte med sin bostadsrättsförening är aktiviteter som inkluderas. För att inte tala om alla de människor som stödjer olika bidrags- och hjälporganisationer. Röda korset hade till exempel i slutet av 2006 runt 270 000 medlemmar.³¹

²⁸ FARs Samlingsvolym. s. 263

²⁹ Stiftelsen För Insamlingskontroll, *Föreskrifter för Kontrollgirokonton*, 2007

³⁰ Charity Rating, www.charityrating.org/om_ideella.html, 2007-12-07

³¹ Förvaltningsberättelse, Svenska Röda Korsets årsredovisning för 2006, s. 7

Den ideella sektorns årsomsättning är närmare 6% av Sveriges BNP och det finns idag ungefär 200 000 stycken ideella föreningar. Dessa föreningar är på varierande sätt beroende av bidrag från företag, staten och/eller från privatpersoner.³²

3.3.1 Vad är en ideell föreningar?

Det är väldigt enkelt att föreställa sig ideella föreningar som något som drivs ideellt av människor med en idealistisk hållning. Det är dock inte korrekt, även om det naturligtvis finns sådana exempel. Ideella föreningar kan vara rent kommersiellt uppbyggda. Dessa föreningar driver kommersiell näringsverksamhet med avlönad personal. Syftet med ideella föreningar är att i organiserad form samla ett antal människor med ett gemensamt intresse. Det finns dock en viss form av ideella föreningar som alltid har ett högtstående syfte, dessa kallas för allmännyttiga ideella föreningar. Detta är dock ett skattemässigt begrepp och finns för att de har vissa skattemässiga förmåner till skillnad från andra verksamheter.³³

En ideell förening övergår dock till att bli en ekonomisk förening om den bedriver ekonomisk verksamhet som främjar *medlemmarnas* ekonomiska intressen.³⁴

Förhållandet till ekonomiska föreningar kan sägas vara själva grunden för vad en ideell förening är. När en förening bedriver verksamhet som klassificerar den som en ekonomisk förening är det inte en ideell förening.

3.4 Nyckeltal

Nyckeltal används för att kunna mäta de ekonomiska mål som företag vill uppnå³⁵. I denna studie utgår vi från att det samma gäller för ideella föreningar.

Syftet med själva nyckeltalen är att kunna beskriva och förklara ekonomiska förhållanden på ett överskådligt sätt³⁶. De fakta dessa olika sorters tal beskriver bör kunna göra det möjligt för organisationen att identifiera, beskriva och analysera förändringar i verksamheten. I boken ”BAS – Nyckeltal” beskrivs nyckeltal som relationstal vilka i en enda siffra uttrycker förhållandet mellan flera andra siffror. Genom att visa relationen mellan flera fakta skapas

³² Charity Raiting, www.charityrating.org, 2007-12-07

³³ J. Lindblad & B. Lundén, *Ideella Föreningar – skatt, ekonomi & juridik*. Björn Lundén Information, 1998, s. 9

³⁴ *ibid.* s. 13

³⁵ *BAS Nyckeltal – för bättre analys och effektivare ekonomistyrning*, 2003, s. 9

³⁶ *ibid.* s. 9

betydelse.³⁷ En annan åsikt som förs fram i ”Boken om Nyckeltal” är att nyckeltal är ”tal som vi intresserar oss för”³⁸, alltså allt från enkla tal som mått på ålder till mer komplicerade jämförelser där nyckeltalet då blir en kvot, vilket framförts ovan.³⁹

Vilken sorts nyckeltal som används beror på de omständigheter som organisationen befinner sig i. Storlek, verksamhetsinriktning och ägarstruktur är exempel på avgörande faktorer för vilken sorts nyckeltal som kan användas.⁴⁰

Organisationerna måste dock ta hänsyn till intressenter i omgivningen vid nyckeltalskonstruktionen. För att ett tal ska kunna vara ett nyckeltal måste det tala till någon i eller kring organisationen.⁴¹

Enligt förklaring i metoddelen i denna studie, har vi använt oss av lite bredare definition av nyckeltal då vi har definierat kvantiteter som går att utläsa i en löpande text som nyckeltal. Detta har gjorts med stöd av Trosts åsikt kring kvantitativa undersökningar. Detta förklaras närmare i metoddelen.

Även andra faktorer än ekonomiska har också beaktats.

³⁷ *BAS Nyckeltal*. s. 12

³⁸ Catasús, Gröjer, Högberg & Johrén. s.2

³⁹ *ibid.* s. 2

⁴⁰ *BAS Nyckeltal*. s. 12

⁴¹ Catasús, Gröjer, Högberg & Johrén. s.11

4 Empiri

4.1 Disposition

Först ges en kort beskrivning av de olika organisationerna som ingår i studien då vi därigenom får möjlighet att placera dem i olika verksamhetskategorier. Det bör även ge möjlighet att förstå den indelningen på ett bättre sätt.

Efter det redovisas organisationerna var för sig. Här presenteras en sammanställning av antalet nyckeltal i varje organisation vilka bedöms höra hemma i de olika nyckeltalskategorierna. Dessa är **traditionella nyckeltal, nyckeltal generella för ideella föreningar och verksamhetsspecifika nyckeltal.**

Även ett par exempel på de olika nyckeltalen i respektive kategori har getts, gällande de fyra första organisationerna, för att läsaren ska kunna få ett bättre grepp om hur vår uppdelning är tänkt att fungera. Utrymmesskäl gjorde det omöjligt att ge sådan exempel på alla de olika ideella föreningarna.

4.2 Kort beskrivning av organisationerna i studien

ABF: Arbetarnas Bildningsförbund är Sveriges största och äldsta studieförbund och består av 60st medlemsorganisationer runt om i hela landet. Basen i ABF:s verksamhet är studiecirkeln. Både studiecirklar för allmänheten och de som ABF arrangerar tillsammans med sina olika medlemsorganisationer.⁴²

Aktiespararna: Deras uppgift är att för medlemmarna skapa bästa möjliga förutsättningar för aktiesparande. Det är en oberoende intresseorganisation för enskilda som sparar i aktier, aktiefonder och/eller andra aktierelaterade värdepapper.⁴³

Barncancerfonden: Verksamheten drivs uteslutande med hjälp av gåvor från privatpersoner och företag. Deras uppgift är att samla in medel för att förebygga och bekämpa

⁴² Verksamhetsberättelse ABF, 2006, s. 2

⁴³ Årsredovisning Aktiespararna, 2006, s.58

cancersjukdomar hos barn, arbeta för en bättre vård och livssituation för cancerdrabbade barn och deras familjer.⁴⁴

Cancerfonden: Dess huvudintresse är att förebygga cancer samt förbättra situationen för de som ändå drabbas. Detta sker genom stöd till olika forsknings- och utvecklingsprojekt samt spridning av lättillgänglig och korrekt information. 75 procent av alla forskningsprojekt om cancer som bedrivs i Sverige finansieras av cancerfonden.⁴⁵

Diakonia: Är det gemensamma biståndsorganet för fem svenska kyrkor som tillsammans med lokala partner arbetar för en varaktig förändring för de mest utsatta människorna i världen. Arbetet sker tillsammans med ca 400 lokala organisationer i ett 30-tal länder. Verksamheten inriktar sig på bla. demokratisering, mänskliga rättigheter, jämställdhet, fred och försoning.⁴⁶

Folkets Hus och Parker: Två av Sveriges äldsta folkrörelseorganisationer, Folkparkerna Sverige och Folkets Hus Riksorganisation, bildade år 2000 den nya riksorganisationen Folkets Hus och Parker. Den gemensamma tanken är att vara en mötesplats för alla människor.⁴⁷

Hoppets Stjärna: Är en oberoende insamlings- och biståndsorganisation vars arbete bygger på kristna värderingar om att varje människa har samma rätt och värde. Det är barn och barnens omgivning som står i centrum för deras arbete. Genom att bland annat ge barn utbildning, omsorg, hopp och framtidstro tror de sig kunna vara med och utveckla de länder de verkar i.⁴⁸

Hotell- och restaurangfacket: Förbundets grunduppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsplatsen och arbetsmarknaden. De har följande 5 mål: En lön att leva på, en god arbetsmiljö, inflytande på jobbet, trygghet och jämställdhet.⁴⁹

LO: Landsorganisationen är Sveriges största folkrörelse som är en sammanslutning av fackliga arbetstagarorganisationer.⁵⁰

⁴⁴ Verksamhetsberättelse Barncancerfonden, 2006, s.1

⁴⁵ Årsberättelse Cancerfonden, 2006, s.7

⁴⁶ Årsberättelse Diakonia, 2006, s.50

⁴⁷ Årsredovisning Folkets Hus och Parker, 2006, s.21

⁴⁸ Förvaltningsberättelse Hoppets Stjärna, 2006, s.1

⁴⁹ Årsredovisning Hotell och Restaurang Facket, 2006, s.68

Plan Sverige: Är en del av en av de största bidragorganisationerna i världen som arbetar med barnrättighetsbaserat bistånd i syfte att bekämpa fattigdom. Plan Sverige bedriver självständigt verksamhet i 62 länder i enlighet med internationella Plans riktlinjer och målsättningar. De är religiöst och politiskt neutrala.⁵¹

Riksidrottsförbundet: Är en paraplyorganisation för hela den svenska idrottsrörelsen. 68st specialidrottsförbund ingår i RF:s organisation. Främsta uppgiften för RF är att stötta de olika medlemsförbunden och företräda idrottsrörelsen i kontakter med myndigheter, politiker mm.⁵²

Riksteatern: Är en teater som uppträder runt om i Sverige och består av 200st teaterföreningar. De vill ge folk möjlighet att se olika slags teatrar på hemmaplan. Riksteatern ska vara för alla i hela Sverige, var man än bor.⁵³

Rädda Barnen: Arbetar för barns rättigheter och i synnerhet för barn i de mest utsatta situationerna. Förenta Nationernas konvention om barns rättigheter ligger som grund för Rädda Barnens arbete.⁵⁴

SISU idrottsutbildarna: Är ett studieförbund vars huvuduppgift är att utbilda och utveckla aktiva, ledare, tränare, föreningar och förbund. De vill stimulera lärandet och stärka engagemanget hos människor för att på så sätt utveckla det lokala föreningslivet.⁵⁵

SOS - Barnbyar Sverige: Är en politiskt och religiöst obunden organisation som arbetar med insamling och information. SOS – Barnbyar är en medlemsförening som är en del av den internationell paraplyorganisationen SOS –Kinderdorf international.⁵⁶

Svenska Bilsportförbundet: Är ett av 68st specialförbund som ingår i Riksidrottsförbundet. De tillhör även det internationella bilsportförbundet, FIA. SBF äger delar i olika aktiebolag som organiserar och genomför rallytävlingar runt om i Sverige.⁵⁷

⁵⁰ Förvaltningsberättelse LOs organisation, 2006, s.1

⁵¹ Förvaltningsberättelse Plan Sverige, 2006, s.3

⁵² Verksamhetsberättelse Riksidrottsförbundet, 2006, s.2

⁵³ Verksamhetsberättelse Riksteatern, 2006, s.76

⁵⁴ Årsredovisning Rädda Barnen, 2006, s.29

⁵⁵ Verksamhetsberättelse SISU idrottsutbildarna, 2006, s.2

⁵⁶ Verksamhetsberättelsen SOS – Barnbyar Sverige, 2006, s.8

⁵⁷ Förvaltningsberättelse Svenska Bilsportförbundet, 2006, s.17

Svenska Byggnadsarbetareförbundet: Är det femte största förbundet inom LO och är facket för alla inom byggnadsverksamheten. Huvuduppgiften är att ta till vara medlemmarnas intressen på arbetsmarknaden, förhandla med arbetsgivarna och försvara medlemmarnas rättigheter i enlighet med arbetslagarna.⁵⁸

Svenska Fotbollsförbundet: Ansvarar för tävlingsverksamheten för de högre serierna, landslagen och de damallsvenska föreningarna. SvFF främjar och administrerar fotbollsidrotten i Sverige samt företräda den utomlands.⁵⁹

Svenska Friidrottsförbundet: Vill inspirera till friidrottsutövande på alla nivåer och i alla åldrar. Alla som vill ska ges möjlighet att delta som aktiv, funktionär, ledare, tränare eller friidrottsförälder.⁶⁰

Svenska Ishockeyförbundet: Vill utveckla, administrera och främja ishockey samt inlinehockey i Sverige. Det övergripande målet är att ge individen möjlighet att växa och utvecklas utifrån de egna förutsättningarna. Man vill skapa utvecklingsmöjligheter för den nationella och internationella hockeyn samt värna om det betydelsefulla ideella arbetet.⁶¹

Svenska Missionskyrkan: Kyrkan är en gemenskap bestående av 714st självständiga församlingar. Det övergripande syftet med verksamheten är att göra Jesus känd.⁶²

Svenska Röda Korset: Är en religiöst och partipolitiskt obunden allmännyttig ideell förening. De är öppna för alla som vill bidra med sitt stöd i form av medlemskap, pengar eller tid. Verksamheten riktar sig till att förhindra och lindra mänskligt lidande varhelst det förekommer.⁶³

Svenska Skidförbundet: Har till uppgift att inom Sverige främja och administrera skid- och snowboard idrotten samt företräda sporten utomlands på ett sätt som överensstämmer med RF:s stadgar.⁶⁴

⁵⁸ Årsredovisning Svenska Byggnadsarbetareförbundet, 2006, s.3

⁵⁹ Förvaltningsberättelsen Svenska Fotbollsförbundet, 2006, s.25

⁶⁰ Årsredovisning Svenska Friidrottsförbundet, 2006, s.42

⁶¹ Förvaltningsberättelse Svenska Ishockeyförbundet, 2006, s. 20

⁶² Årsberättelsen Svenska Missionskyrkan, 2006, s. 51

⁶³ Förvaltningsberättelse Svenska Röda Korset, 2006, s. 3

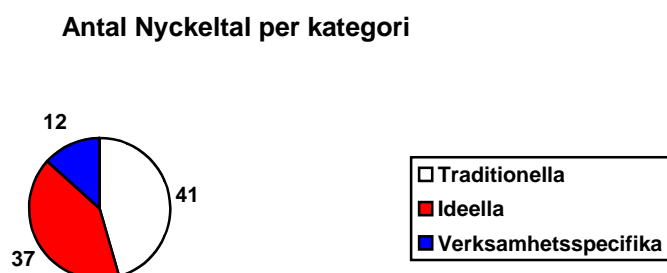
⁶⁴ Förvaltningsberättelse Svenska Skidförbundet, 2006, s. 24

Svenska Travsportens Centralförbund: Är en föreningsorganisation som består av en sammanslutning av landets travsällskap och basorganisationer. STC har till uppgift att organisera, leda och utveckla svensk travsport.⁶⁵

Svenska Turistföreningen: Vill utveckla, underlätta och främja natur- och kulturturismen i Sverige. STF ska sprida kunskap om Sverige som turistland samt värna om den svenska naturen, miljön och kulturen utifrån en turistisk synpunkt.⁶⁶

4.3 Redovisning av nyckeltal

4.3.1 Aktiespararna

Figur 4.1 Nyckeltal i Aktiespararnas årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 90 st

Ett par tabeller som kan kopplas till traditionella nyckeltal fanns också med. Som det går att se finns väldigt många traditionella nyckeltal med i årsredovisningen. Dock saknades det nyckeltal uttryckta som kvoter.

Exempel på olika nyckeltal som har används:

Traditionella nyckeltal (T): Värdepappersinnehav.

Årsavkastning på värdepapper

Koncernens resultat

⁶⁵ Verksamhetsberättelse Svenska Travsportens Centralförbund, 2006, s. 6

⁶⁶ Verksamhetsberättelse Svenska Turistföreningen, 2006, s. 3

Avsättning till utbildningsfond

Nyckeltal generella för ideella föreningar (I): Genomförda seminarier och kurser

Besökare på webbplatsen, ökning från föregående år

Arrangerade aktieträffar

Marknadsföring i media

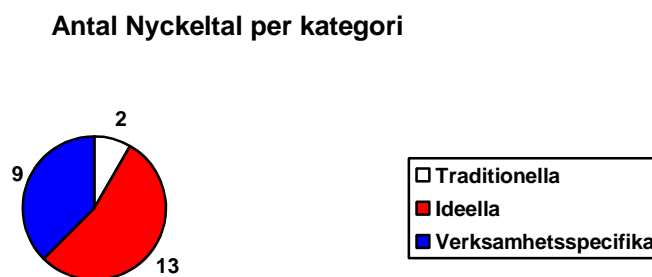
Verksamhetsspecifika nyckeltal (V): Antalet bevakningar av aktiestämmor

Budrekommendationer

Stockholmsbörsens utveckling

Antalet bevakningar av bolagsstämmor

4.3.2 Plan Sverige

Figur 4.2 Nyckeltal i Plan Sveriges årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 24

Uppenbarligen verkar det inte vara en prioritering att använda sig av nyckeltal i deras årsredovisning. De ideella nyckeltalen har högst frekvens vilket troligtvis beror på att verksamheten är inriktad på arbete utåt snarare än inom den egna verksamheten. Avsaknaden av någon form av näringsverksamhet påverkar naturligtvis också.

Plan Sverige har inte använt sig av några diagram eller tabeller i sin utformning av nyckeltal.

Exempel på olika nyckeltal som har använts:

T: Medelantal anställda

I: Insamlade medel

Bidrag från specifika organisationer

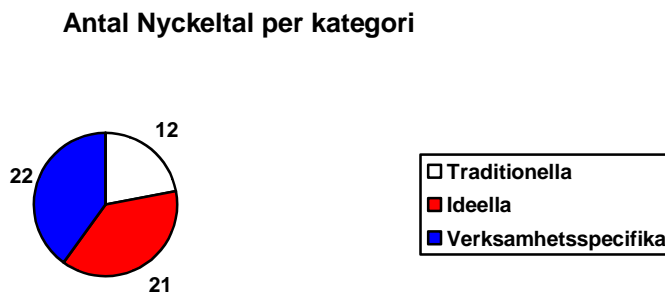
Upplaga av tidningen

Kostnaden för insamling och administration

V: Döda i katastrofer där Plan Sverige varit involverad med hjälp.

Stöd till riktad verksamhet

4.3.3 Röda Korset

Figur 4.3 Nyckeltal i Röda Korsets årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 55st

Här ser vi en relativt hög andel nyckeltal som kan betraktas som traditionella. I och med att Röda Korset inte bedriver någon näringsverksamhet av större omfattning är det anmärkningsvärt. Troligtvis kan dessa härledas till att de vill påvisa en möjlig jämförelse mellan till exempel resultaten för året och andelen utdelade medel och även gör det möjligt att se att deras investeringar ger en god avkastning som därmed av kan användas i deras verksamhet.

Röda Korset har inga diagram eller tabeller i sin årsredovisning.

Exempel på olika nyckeltal som har används:

T: Administrativa kostnader

Resultat från finansiella investeringar

Totala kapitalets marknadsvärde

Total avkastning på det förvaltade kapitalet

I: Frivilligarbetare

Insamlingsintäkter

Externa bidrag

Antal medlemmar

V: Antal behandlade patienter för specifika åkommor

Internationellt ökade resurser till specifika verksamheter

Minskade insamlingskostnader

Medel för ökad beredskap för kriser och katastrofer

4.3.4 Barncancerfonden

Figur 4.4 Nyckeltal i Barncancerfondens årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 59 st

Barncancerfonden använder sig av totalt 14 olika diagram och en tabell. Med dessa skapar de en möjlighet att se vart medel har gått i proportion till varandra, men även hur de insamlade medlen används i jämförelser mellan olika kostnader och verksamheten.

Som man ser här ovan är det övervägande fokus på nyckeltal som används för olika aktiviteter snarare än traditionella.

Väldigt många av nyckeltalen är liknande men gäller olika saker. Till exempel har de olika aktiviteter för sjuka barn som de ges möjlighet att besöka.

Exempel på olika nyckeltal som har används:

T: Kostnader för verksamheten

Total avkastning

Avkastning på kapital

I: Intäkter från insamling

Informationskostnader

Antalet medlemmar

V: Antal barn som gets möjlighet att vistas på olika projektgårdar

Antal barn som drabbas av cancer

Beviljade anslag

Finansiering till forskning om barncancer

4.3.5 Arbetarnas Bildningsförbund (ABF)

Antal Nyckeltal per kategori

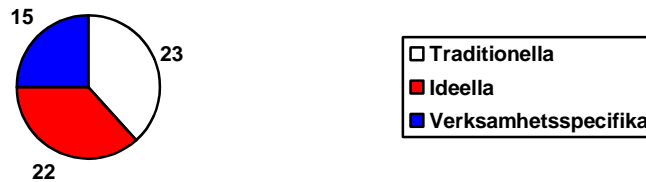
Figur 4.5 Nyckeltal i ABF:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 71 st

ABF presenterar hela 14 stycken tabeller som ingående försöker beskriva verksamheten. Varav 10 av dem är helt skilda från övriga delar av texten. Många av de nyckeltal som finns i berättelsen fokuserar på verksamheten och det läge som ABF befinner sig i med färre antal studiecirkel och medlemmar. Dock med fler studietimmar totalt sett.

4.3.6 Cancerfonden

Antal Nyckeltal per kategori

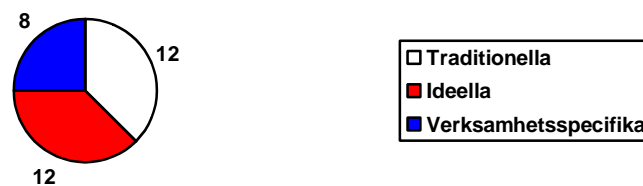
Figur 4.6 Nyckeltal i Cancerfondens årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 60 st

2 diagram och en tabell med antingen allmänna beskrivningar av verksamheten eller för att påvisa de redan existerande nyckeltalen. Den stora siffran av traditionella nyckeltal beror på att de fokusera väldigt mycket på den sortens nyckeltal i sin förvaltningsberättelse.

4.3.7 Diakonia

Antal Nyckeltal per kategori

Figur 4.7 Nyckeltal i Diakonias årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 32 st

Liten fokus på nyckeltal i årsredovisningen. De som finns med fokuserar på pengar i både traditionell mening och med ideella inslag.

4.3.8 Folkets Hus och Parker (FHP)

Antal Nyckeltal per kategori

Figur 4.8 Nyckeltal i FHP:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 102 st

FHP visar med sina nyckeltal att de genomför många arrangemang. De beskriver ingående antalet besökare och händelser.

4.3.9 Hoppets Stjärna

Antal Nyckeltal per kategori

Figur 4.9 Nyckeltal i Hoppets Stjärnas årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 13 st

En väldigt tunn berättelse, vilket också återspeglas i antalet nyckeltal. Ett diagram och en tabell med verksamhetsspecifik inriktning.

4.3.10 Hotell och Restaurang Facket (HRF)

Antal Nyckeltal per kategori

Figur 4.10 Nyckeltal i HRF:s årsredovisning

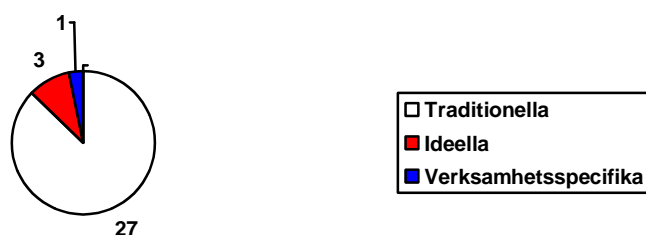
Antal nyckeltal totalt: 68 st

Totalt fanns det 21 olika tabeller. Den stora mängden visar tydligt att de noggrant går igenom olika medlemsnivåer och andra speciella ämnen. De förklarar också mycket i eftertexter genom att använda sig av tabeller.

Fokus hos HRF ligger vid verksamheten. Flertalet av de traditionella nyckeltalen står att finna, kort sammanfattade, i förvaltningsberättelsen.

4.3.11 Landsorganisationen i Sverige (LO)

Antal Nyckeltal per kategori

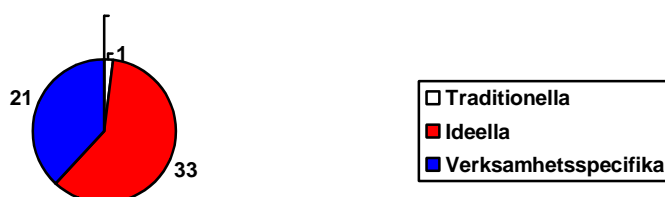
Figur 4.11 Nyckeltal i LO:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 31 st

De fem diagrammen och fem tabellerna visar nästan bara traditionella nyckeltal. LO verkar knappt redogöra för någon av sin verksamhet i siffror.

4.3.12 Riksidrottsförbundet (RF)

Antal Nyckeltal per kategori

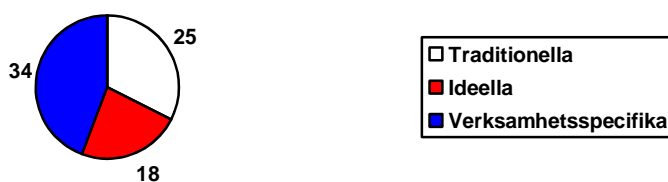
Figur 4.12 Nyckeltal i RF:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 55 st

Hela 45 diagram och 20 tabeller som beskrev stora delar av idrottsrörelsen. Väldigt mycket allmänna siffror och jämförelser kring hela den svenska idrottsrörelsen. De används alltså för att göra en beskrivning av den omvärld som RF verkar i.

4.3.13 Riksteatern

Antal Nyckeltal per kategori

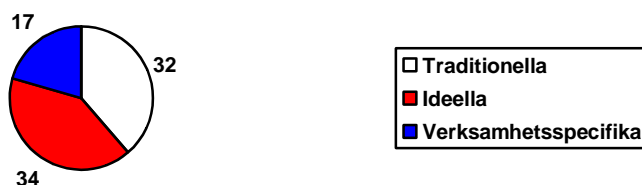
Figur 4.13 Nyckeltal i Riksteaterns årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 77 st

De 11 diagrammen visar det som redan finns i texten och ofta redan är representerade som nyckeltal.

4.3.14 Rädda Barnen

Antal Nyckeltal per kategori

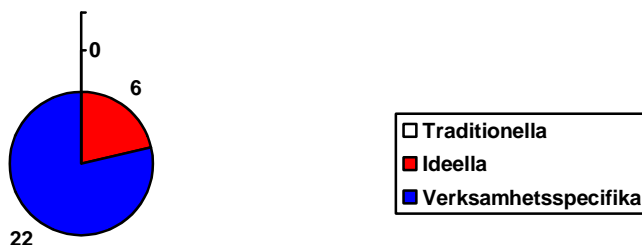
Figur 4.14 Nyckeltal i Rädda Barnens årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 83 st

De 4 diagram som finns med visar hur de ekonomiska medlen har används.

4.3.15 SISU

Antal Nyckeltal per kategori

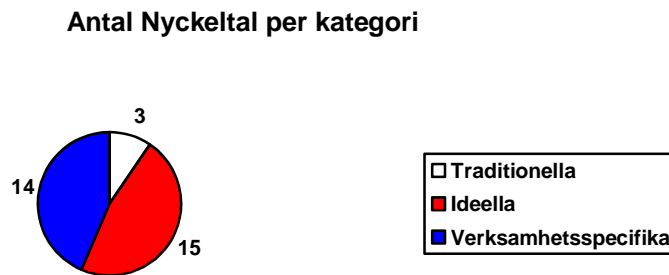

Figur 4.15 Nyckeltal i SISU:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 28 st

SISU har valt att presentera sina T nyckeltal i tabeller. De har i dessa tabeller tagit med väldigt många vanliga nyckeltal som används i traditionell redovisning t ex soliditet. De övriga av de 3 diagrammen och 9 tabellerna visar även de på verksamheten.

4.3.16 SOS - Barnbyar Sverige

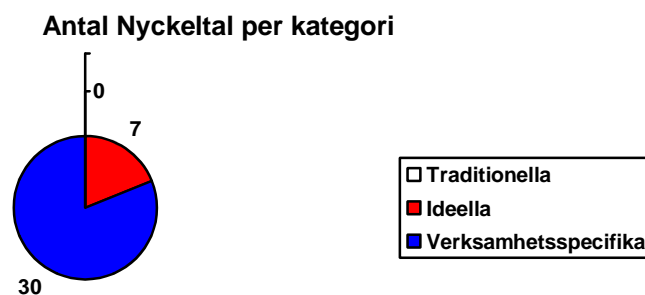

Figur 4.16 Nyckeltal i SOS-barnbyars årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 32 st

Tre diagram och en tabell som främst behandlar traditionella nyckeltal och lite verksamhet. Fokus hos SOS-barnbyar ligger hela tiden på deras verksamhet och finansieringen av denna.

4.3.17 Svenska Bilspportförbundet (SBF)

Figur 4.17 Nyckeltal i SBF:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 37 st

De 6 diagrammen och 4 tabellerna står skilda från texten och används för att vidare beskriva verksamheten. Uppdelningen på nyckeltalen ovan visar klart och tydligt att det är verksamheten som ligger i fokus vid deras presentation.

4.3.18 Svenska Byggnadsarbetareförbundet (Byggnads)

Antal Nyckeltal per kategori

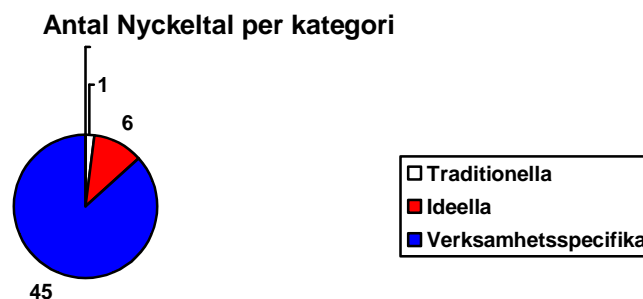

Figur 4.18 Nyckeltal i Byggnads årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 104 st

Väldigt stor fokus på medlemmarnas förhållanden gällande de nyckeltal som dominerar i rapporten.

4.3.19 Svenska Fotbollsförbundet (SvFF)

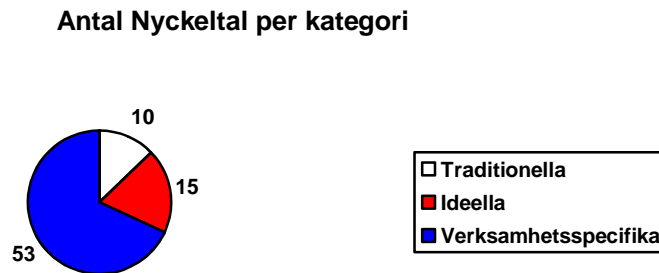
Figur 4.19 Nyckeltal i SvFF:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 52 st

5 diagram och 7 tabeller som gäller redan uppskrivna nyckeltal eller jämförelser med andra idrotter. De verksamhetsspecifika nyckeltalen är de dominerande i årsredovisningen.

4.3.20 Svenska Friidrottsförbundet (SFF)

Speciellt med SFF är att de under år 2006 arrangerade friidrotts EM. Vi har valt bort allt som har med EM att göra då detta är en enskild händelse som inte är återkommande.

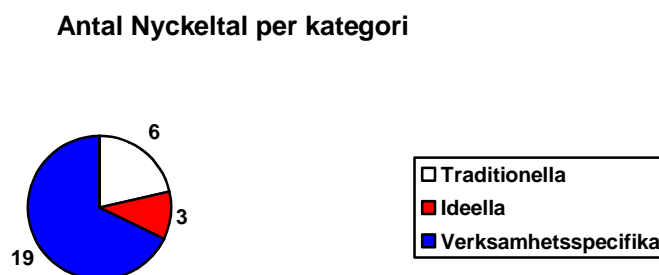

Figur 4.20 Nyckeltal i SFF:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 78 st

Med totalt sett 10 diagram och 6 stycken tabeller redogör SFF noggrannare sina olika rubriker. Verksamheten ligger helt klart i fokus för hela rapporten.

4.3.21 Svenska Ishockeyförbundet

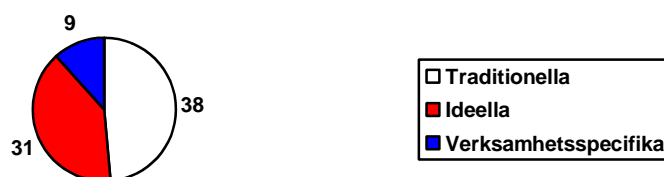
Figur 4.21 Nyckeltal i Svenska Ishockeyförbundets årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 28

Flest förekommande nyckeltal i årsredovisningen är de verksamhetsspecifika nyckeltalen följt av de traditionella. Tabellerna och digrammen tar upp och beskriver verksamheten i stort som tex. publiksiffror i de olika serierna.

4.3.22 Svenska Missionskyrkan

Antal Nyckeltal per kategori

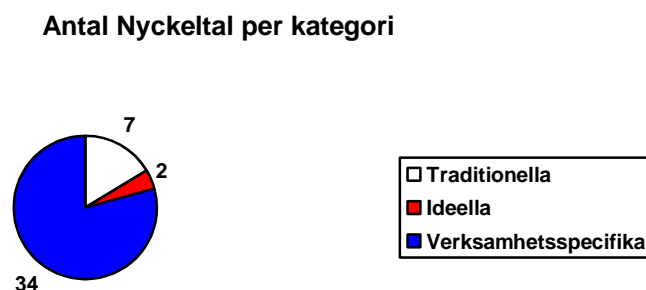
Figur 4.22 Nyckeltal i Svenska Missionskyrkans årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 78 st

Vad man kan läsa ut av fördelningen av nyckeltal är att Svenska Missionskyrkans berättelse har en väldigt stark fokus på hur ekonomiska medel flyter in och ut genom organisationen. Väldigt lite sägs om verksamheten. 7 tabeller och 4 diagram har används enbart för att förtydliga det som stod i texten.

4.3.23 Svenska Skidförbundet (SSF)

Ur denna berättelse har allt som tagit upp arrangemanget av VM i Sverige strukits.

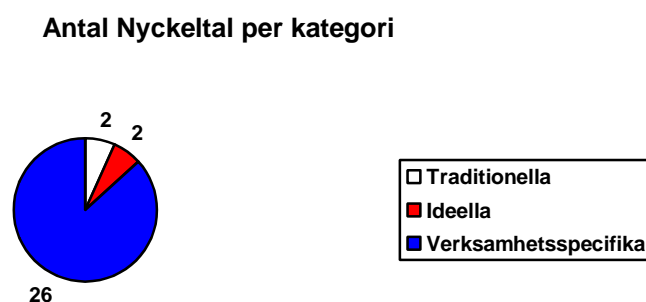

Figur 4.23 Nyckeltal i SSF:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 43 st

Tabeller presenterades också, var av en gick grundläggande igenom en hel del nyckeltal av traditionell karaktär.

4.3.24 Svenska Travsportens Centralförbund (STC)

Figur 4.24 Nyckeltal i STC:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 30 st

STC är i sin berättelse väldigt fokuserad på verksamheten. Det verkar knappt finnas något intresse att, utöver de vanliga beräkningarna i årsredovisningen, föra fram information om hur

ekonomin ligger till. Tabellerna och diagrammen, 4 stycken av varje, fokuserade också väldigt mycket på den egna verksamheten.

4.3.25 Svenska Turistföreningen (STF)

Antal Nyckeltal per kategori

Figur 4.25 Nyckeltal i STF:s årsredovisning

Antal nyckeltal totalt: 79 st

I årsredovisningen finns 13 diagram och 9 tabeller. Dessa används framförallt för att förtydliga siffrorna i den löpande texten. Trots att mycket av den verksamhet som STF bedriver kan ses som näringsverksamhet har de publicerat relativt få traditionella nyckeltal. Intressant är att de har ett avsnitt om nyckeltalsutveckling i koncernen.

Som enda undersökt organisation har de i årsredovisningen tagit med en egen sida som behandlar nyckeltal. De presenterar där 9 nya nyckeltal som vi klassar som traditionella.

4.4 Sammanställning

Ideell förening	T	I	V	Totalt
Aktiespararna	41	37	12	90
Plan Sverige	2	13	9	24
Svenska Röda Korset	12	21	22	55
Barncancerfonden	9	22	28	59
Arbetarnas Bildningsförbund	6	32	33	71
Cancerfonden	23	22	15	60
Diakonia	12	12	8	32
Folkets Hus och Parker	22	15	65	102
Hoppets Stjärna	5	2	6	13
Hotell och Restaurang Facket	16	18	34	68
Landsorganisationen i Sverige	27	3	1	31
Riksidrottsförbundet	1	33	21	55
Riksteater	25	18	34	77
Rädda Barnen	32	34	17	83
SISU	0	6	22	28
SOS-barnbyar Sverige	3	15	14	32
Svenska Bilsportförbundet	0	7	30	37
Svenska Byggnadsarbetareförbundet	24	16	64	104
Svenska Fotbollsförbundet	1	6	45	52
Svenska Friidrottsförbundet	10	15	53	78
Svenska Ishockeyförbundet	6	3	19	28
Svenska Missionskyrkan	38	31	9	78
Svenska Skidförbundet	7	2	34	43
Svenska Travsportens Centralförbund	2	2	26	30
Svenska Turistföreningen	18	29	32	79

Tabell 4.1 Nyckeltal i sammanställning. T: Traditionella, I: Ideella och V: Verksamhetsspecifika

5 Resultat

5.1 Verksamhetsområden

- **Ekonomiska intresseföreningar** – Aktiespararna, Hotell- och Restaurangfacket, LO, Byggnads och Svenska Turistföreningen
- **Insamlingsorganisationer** – Barncancerfonden, Cancerfonden, Diakonia, Hoppets Stjärna, Plan Sverige, Rädda Barnen, SOS Barnbyar, Röda Korset
- **Idrottsföreningar** – Svenska Friidrottsförbundet, Riksidrottsförbundet, Svenska Bilsportförbundet, Svenska Fotbollförbundet, Svenska Ishockeyförbundet, Svenska Skidförbundet och Svenska Travsportens Centralförbund
- **Kultur** – Folkets Hus och Parker och Riksteatern
- **Utbildning** – ABF och SISU

5.2 Sammanställning

Sammanställning av totala antal nyckeltal:

	Traditionella	Ideella	Verksamhetsspecifika	Alla
Totala:	342	414	653	1409
Snitt:	13,68	16,56	26,12	56,36

Tabell 5.1 Totala antal nyckeltal

Sammanställning av antal nyckeltal i snitt per verksamhetsområde:

Verksamhetsområde	Traditionella	Ideella	Verksamhetsspecifika	Totalt
Ekonomiska intresseföreningar	25,2	20,6	28,6	74,4
Insamlingsorganisationer	12,3	17,6	14,9	44,8
Idrottsföreningar	3,8	9,7	32,6	46,1
Kultur	23,5	16,5	49,5	89,5
Utbildning	3	19	27,5	49,5

Tabell 5.2 Sammanställning i snitt per verksamhetsområdet

5.3 Tester

5.3.1 Chi-två test av resultaten

För att testa de förekommande frekvenserna i studien gällande om verksamhetsområde påverkar skillnader i vilken sorts nyckeltal som brukas i deras årsredovisningar används chi-två metoden (se bilagan). Resultatet av detta test gav ett chi-två på 34,3. Testar man det mot en signifikansnivå på 0,1 % blir det kritiska värdet i detta fall 26,12. Då 34,3 är högre än 26,12 visar det att samband finns mellan verksamhetsområdet hos en ideell förening och de slags nyckeltal som används för att ge information i deras årsredovisningar.

5.3.2 Korrelationskoefficienttest av resultaten

I och med att urvalet inte är gjort på ett sådant sätt att det går att utesluta att vissa faktorer påverkar resultatet starkt åt något håll har vi valt att även gör ett par andra tester. Det kan finnas själ att tro att till exempel omsättningen påverkar vilken form av nyckeltal som man valt att använda för att presentera organisationerna. Ingen hänsyn har tagits till variabeln ”vilken storlek på omsättning de olika organisationerna har”, därav finns det en möjlighet att denna variabel kan ha påverkat resultatet. Detta är självklart endast en av många möjliga variabler. Denna mätning görs för att vidare betrakta om det finns brister i styrkan gällande hypotesen om att det är verksamhetsområdet som avgör vilka sorters nyckeltal som används.

Att just omsättning valdes beror på att denna varierar stort mellan de olika organisationerna och dessutom bör kunna vara en påverkande variabel.

Vi har därför valt att testa korrelationskoefficienten (r) med omsättning som den oberoende variabeln (x) och antalet nyckeltal och de olika kategorierna av nyckeltal som den beroende variabeln (y). På så vis får vi möjlighet att se om det finns en risk för att resultatet angående att styrkan i sambandet mellan verksamheten och användandet av nyckeltal kan ha påverkats av andra faktorer.

r vid mätning gällande *antal nyckeltal* (y) blev 0,064

r vid mätning gällande *traditionella* (y) blev -0,023

r vid mätning gällande *ideella* (y) blev 0,252

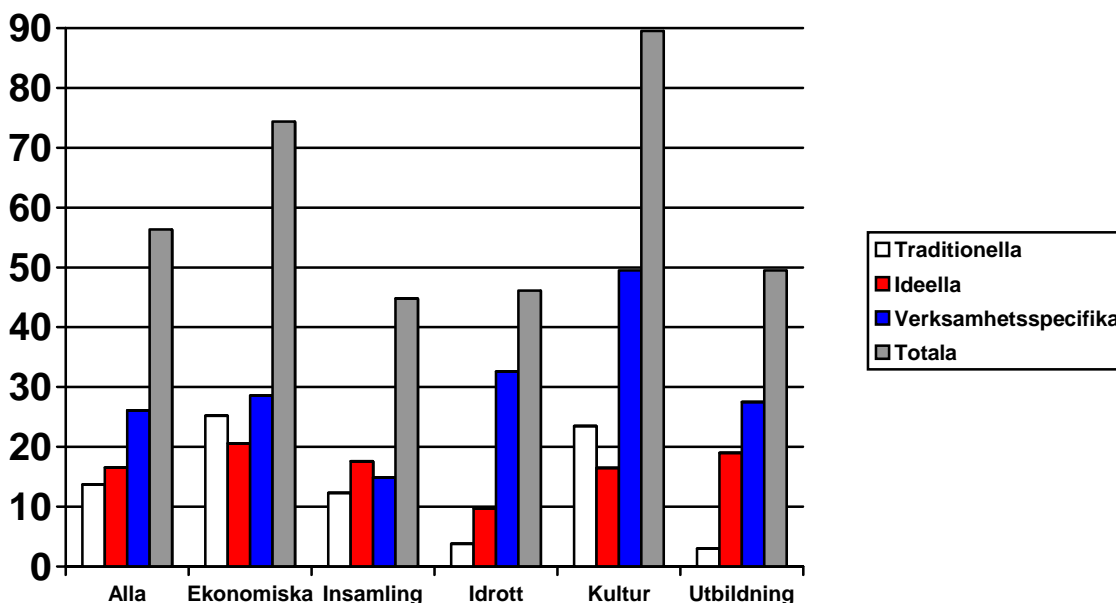
r vid mätning gällande *verksamhetspecifika* (y) blev -0,043

Inget av dessa värden påvisar att det finns något samband mellan omsättning och antalet nyckeltal i årsredovisningarna eller vilken sorts nyckeltal som använts. Ideella nyckeltal har det högsta r värdet, dock är det så pass lågt att sambandet är väldigt svagt om det ens finns något vilket gör det troligt att det snarare är verksamhetsområdena för de ideella föreningarna som påverkar vilka sorters nyckeltal som används.

5.4 Jämförelser

5.4.1 Jämförelser av nyckeltal

Jämförelse mellan snitten av antal nyckeltal:

Figur 5.1 Jämförelse av nyckeltal

Tolkning:

Överlag dominerar de verksamhetsspecifika nyckeltalen. Traditionella nyckeltal verkar hamna i skymundan i dessa organisationer.

Ekonomiska intresseföreningar: Det förekommer mycket nyckeltal i deras redovisning. De har en ganska jämn fördelning överlag mellan de tre olika kategorierna. Jämfört med övriga områden tycks traditionella ha en ganska stark ställning för dessa föreningar.

Insamlingsorganisationer: De har också en ganska jämn fördelning av nyckeltal. Även här finns det procentuellt en hög andel traditionella. Det är dock de enda som har flest nyckeltal i den ideella kategorin i förhållande till övriga nyckeltal.

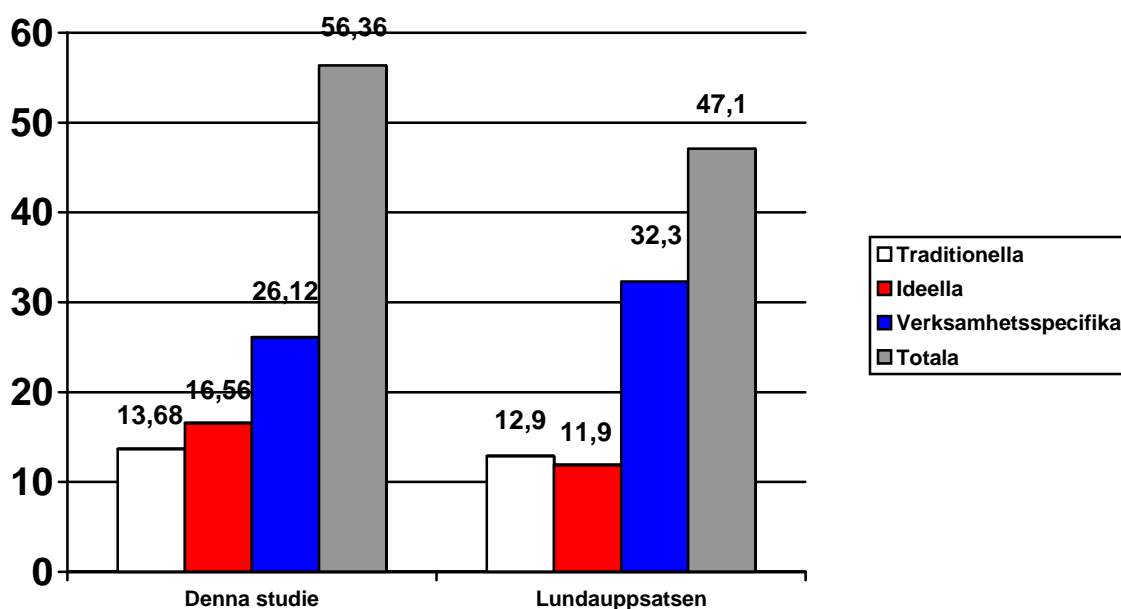
Idrottsföreningar: Dessa föreningar har en stark övervägande majoritet av nyckeltal för att beskriva den egna verksamheten. Procentuellt sett har de klart flest verksamhetsspecifika nyckeltal. Väldigt få traditionella nyckeltal existerar, endast 3,8 stycken per undersökt förening.

Kultur: De använder sig av flest nyckeltal av alla. Det är de verksamhetsspecifika nyckeltalen som drar upp den totala siffran, i antal hamnar de även vid mätning av dessa i topp. Traditionella nyckeltal är inte dominerande inom den egna redovisningen, dock befinner de sig i paritet med Ekonomiska intresseföreningars av antal sådana nyckeltal.

Utbildning: Även om de har flest Verksamhetsspecifika så är det, jämfört med övriga, de ideella som har en stark ställning. Endast 3 stycken Traditionella nyckeltal per förening finns.

5.4.2 Jämförelse med Lundauppsatsen

Jämförelse i snitt av antal nyckeltal mellan undersökningarna

Figur 5.2 Jämförelse mellan studierna

Tolkning:

Om man beaktar att många av de nyckeltal som vi betraktat som "Ideella" har Lundauppsatsen betecknat som "Verksamhetsspecifika" så lutar det åt att det ser ungefär likadant ut nu som för fem år sedan. Möjligtvis används det idag fler nyckeltal i årsredovisningarna. Tar man emellertid hänsyn till storleken på undersökningarna och andra varierande faktorer finns det anledning att inte lägga allt för stor vikt vid denna avvikelse.

6 Analys och diskussion

6.1 Disposition

För att enklast gå igenom studiens problem kommer de tre frågorna att försöka besvaras och diskuteras i tur ordning.

6.2 Studiens slut

- I vilken utsträckning fokuserar nyckeltal på olika områden?

Generellt sätt verkar det som om ideella föreningar gillar att använda sig av den sorts nyckeltal som denna studie undersöker. Det märks dock relativt snabbt att den vanliga formen av nyckeltal som kvoter nästan inte alls existerar. Endast två av tjugofem föreningar har bemödat sig om att uttrycka nyckeltal i kvoter samt uppställt nyckeltal under en egen rubrik i årsredovisningen. Enligt agentteorin finns sådan information i redovisningen som intressenterna bedöms vara intresserade av. Vad vi kan få ut av detta är att föreningarna bedömer att intressenterna inte är intresserade av de traditionellt ekonomiska aspekterna av föreningsverksamheten. Det skulle även kunna betyda att de inte har för avsikt att använda sina årsredovisningar till att visa ekonomisk styrka för att kunna ta lån hos olika utlåningsinstitut. Det är dock en fråga som kräver vidare diskussioner och undersökningar för att kunna besvaras. Avsaknaden av aktieägare och ofta av vinstintressen bör även vara en faktor som talar för avsaknad av traditionella nyckeltal.

De nyckeltal som är klart mest representerade är de Verksamhetsspecifika. Detta beror troligtvis på att många av dessa föreningars framgångar bedöms av hur väl verksamhetens mål uppnås.

Redovisningsteoretiskt finns här möjligheter att dra slutsatser över hur redovisningen bedrivs beroende på var organisationen lägger sin fokus. Vi kommer att behandla detta mer i försöken att besvara den andra frågeställningen i studien.

- **Finns det skillnad i användandet av nyckeltal beroende på verksamhet?**

Det finns en markant skillnad i användandet av nyckeltal beroende på vilken sorts verksamhet organisationen bedriver. Enligt vad denna studie visar är det nog mycket möjligt så att, beroende på inom vilket område en ideell förening verkar, går det att förutsäga hyfsat bra vilka sorters nyckeltal som kommer att användas och antalet av dem.

Detta beror, med utgångspunkt i agentteorin, troligen på att intressenterna för de olika organisationerna har olika intressen av verksamheten. Ett bra exempel på det är de som verkar inom idrott. Inom detta verksamhetsområde ligger fokus, vid användningen av nyckeltal, på den specifika verksamhet organisationerna har. Detta beror antagligen på att de pengar som medlemmarna och andra intressenter för in i organisationen är ämnade att ge så goda sportsliga resultat och liknande som möjligt. Liknande bedömningar kan göras inom andra verksamhetsområden.

Gemensamt för de flesta verkar vara att traditionella nyckeltal inte står i fokus, något som stärker vår ovanstående åsikt. Dock finns det undantag. Aktiespararna har hela 41 traditionella nyckeltal, men det visar snarare vilken form av inriktning de har på sin verksamhet.

Det finns dock en viss risk att andra bakomliggande faktorer som vi inte har sett påverkar användandet av nyckeltal. Emellertid bör saknaden av sambandet mellan olika sorters nyckeltal och omsättning försvaga sådana misstankar. Troligen krävs det vidare undersökningar för att med säkerhet kunna komma fram till en fullständig slutsats.

Efter denna undersökning finns möjligheter att forma riktlinjer för hur redovisningen av nyckeltal kommer att göras men även varför föreningarna använder sig av olika nyckeltal beroende på typ av verksamhetsinriktning. Det finns fortfarande en viss svårighet att förutsätta vilka attribut en ideell förening har endast beroende på denna del av redovisningen eftersom vissa verksamhetsområden är ganska lika varandra i valen av nyckeltal som används. Det bör finnas möjlighet att med vidare studier i ämnet att finna mer klarhet gällande detta.

- **Har det skett någon utveckling kring redovisning av nyckeltal för ideella föreningar sedan 2001?**

Enligt en jämförelse med Lundauppsatsen verkar det inte vara på det viset. Det går att urskilja ungefär samma mönster vad gäller vilken sorts nyckeltal som används och avsaknaden av den sorts nyckeltal som traditionellt sett brukar användas. Nyckeltal i kvotform, som vi konstaterade tidigare, saknas nästan helt.

Vi anser härmed att det borde finnas utrymme för att skapa en bättre möjlighet för mer enhetlig redovisning av nyckeltal inom de olika verksamhetsområdena. En enkel möjlighet att jämföra dem finns nästan endast gällande 90-konton. Frågan är då om det behovet existerar eller inte i de olika föreningarna.

Källförteckning

Litteratur

BAS – Nyckeltal – för bättre analys och effektivare ekonomistyrning. Norstedts Juridik, 2003.

BJERELD, Ulf, DEMKER, Marie och HINNFORS, Jonas. *Varför Vetenskap?* Studentlitteratur, Lund, 2002.

CATASÚS, Bino; GRÖJER, Jan-Erik; HÖGBERG, Olle och JOHRÉN, Anders. *Boken om nyckeltal.* Liber Ekonomi, 2002.

DENSCOMBE, Martin. *Forskningshandboken.* Studentlitteratur, 2000.

EJVEGÅRD, Rolf. *Vetenskaplig metod.* Studentlitteratur, 2003

FARs SAMLINGSVOLYM, FAR FÖRLAG AB, 2005

LINDBLAD, Jan & LUNDÉN, Björn. *Ideella Föreningar – skatt, ekonomi & juridik.* Björn Lundén Information, 1998.

SCHROEDER, Richard G; CLARK, Myrtle W och CATHEY, Jack M. *Financial Accounting Theory and Analysis.* Wiley, 2005.

TROST, Jan. *Enkätboken.* Studentlitteratur, 2007.

Otryckta källor

Charity Raiting,

www.charityrating.org

www.charityrating.org/om_ideella.html, 2007-12-07 - Artikel

www.charityrating.org/om_ideella_fran.html, 2007-12-07 - Artikel

Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI)

www.insamlingskontroll.se/

<http://213.131.156.10/xpo/bilagor/200770425124755.pdf>, 2007-11-23 - Föreskrifter för Kontrollgirokonto

Uppsatser

HURTIG, Gabriella; JOSEFSSON, Helena och JÖNSSON, Caroline. *Nyckeltal i ideella föreningar – En studie av tio årsredovisningar samt en fallstudie av Cancerfonden*. Lunds Universitet, 2003

Årsredovisningar

Verksamhetsberättelse ABF, 2006.

Årsredovisning Aktiespararna, 2006.

Verksamhetsberättelse Barncancerfonden, 2006.

Årsberättelse Cancerfonden, 2006.

Årsberättelse Diakonia, 2006.

Årsredovisning Folkets Hus och Parker, 2006.

Förvaltningsberättelse Hoppets Stjärna, 2006.

Årsredovisning Hotell och Restaurang Facket, 2006.

Förvaltningsberättelse LOs organisation, 2006.

Förvaltningsberättelse Plan Sverige, 2006.

Verksamhetsberättelse Riksidrottsförbundet, 2006.

Verksamhetsberättelse Riksteatern, 2006.

Årsredovisning Rädda Barnen, 2006.

Verksamhetsberättelse SISU idrottsutbildarna, 2006.

Verksamhetsberättelsen SOS – Barnbyar Sverige, 2006.

Förvaltningsberättelse Svenska Bilsportförbundet, 2006.

Årsredovisning Svenska Byggnadsarbetareförbundet, 2006.

Förvaltningsberättelsen Svenska Fotbollförbundet, 2006.

Årsredovisning Svenska Friidrottsförbundet, 2006.

Förvaltningsberättelse Svenska Ishockeyförbundet, 2006.

Årsberättelsen Svenska Missionskyrkan, 2006.

Förvaltningsberättelse Svenska Röda Korset, 2006.

Förvaltningsberättelse Svenska Skidförbundet, 2006.

Verksamhetsberättelse Svenska Travsportens Centralförbund, 2006.

Verksamhetsberättelse Svenska Turistföreningen, 2006.

Telefonintervju

Lena Särland, Länsstyrelsen Stockholms Län